

MOLIYAVIY REJALAR VA ULARNING BOSHQARUVDAGI ROLI

Umarova Sarvinoz Sherbek qizi

Aliqulova Maxliyo Ikrom qizi

Tursunqulov Ahadbek

Bozorboyev Bektemir

Guliston davlat universiteti talabalari

Zaripov Azamat

Guliston davlat universiteti o'qituvchisi

***Annotatsiya.** Moliyaviy rejalashtirish korxonada boshqaruv tizimining muhim elementi hisoblanadi. U korxonaning moliyaviy resurslarini samarali shakllantirish va taqsimlash, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, xatarlarni boshqarish va investitsion faoliyatni muvofiqlashtirish imkonini beradi.*

***Kalit so'zlar:** moliyaviy rejalashtirish, korxonada boshqaruvi, moliyaviy barqarorlik, investitsiya rejasi, pul oqimi, foyda rejasi, balans rejasi, moliyaviy xatar, iqtisodiy samaradorlik.*

KIRISH

Moliyaviy rejalashtirish zamonaviy korxonalarining muvaffaqiyatli faoliyatida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadigan jarayon hisoblanadi. Ushbu tezisning maqsadi moliyaviy rejalarning korxonada boshqaruvidagi rolini, ularning tuzilishi, asosiy turlari va samaradorligini oshirish yo'llarini tadqiq etishdan iborat. Moliyaviy rejalashtirish korxonada faoliyatining barqarorligini ta'minlash, resurslardan samarali foydalanish, strategik va taktik qarorlarni qabul qilish uchun zarur bo'lgan muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

ASOSIY QISM

Moliyaviy reja – bu korxonada moliyaviy faoliyatini tartibga soluvchi va uning moliyaviy maqsadlariga erishish yo'llarini belgilovchi hujjat hisoblanadi. Moliyaviy rejalashtirish quyidagi vazifalarni bajaradi:

- Korxonada moliyaviy resurslarini shakllantirish va taqsimlash;

- Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash.

Investitsion faoliyatni rejalashtirish:

- Moliyaviy xatarlarni boshqarish;

- Korxonada likvidligini ta'minlash;

- Foyda olish imkoniyatlarini ko'paytirish.

1. *Foyda va zararlari rejasi:* Korxonaning kutilayotgan daromadlari va xarajatlarini aks ettiradi;Korxonada faoliyatining moliyaviy natijalarini prognoz qiladi.

2. *Balans rejasi:* Korxonaning kelgusi davrdagi aktivlari va passivlarini rejalashtiradi;Moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlarini prognoz qiladi.

3. *Pul oqimlari rejasi:* Pul mablag'larining kirishi va chiqishini rejalashtiradi;Korxonaning to'lov qobiliyatini ta'minlash imkoniyatlarini ko'rsatadi.

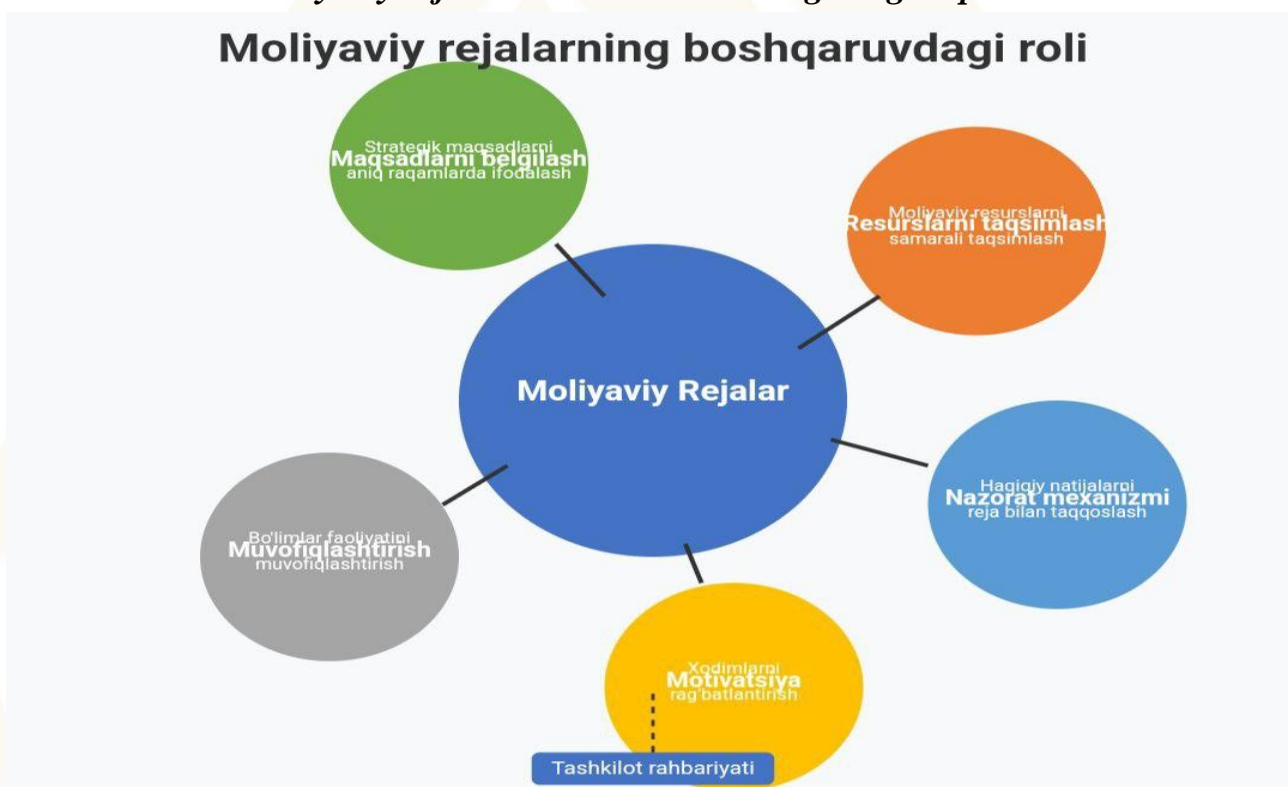
4. *Investitsiya rejasi:* Kapital qo'yilmalarni rejalashtiradi;Investitsiya loyihalarining samaradorligini baholaydi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda korxonalarda moliyaviy rejalashtirish tizimini takomillashtirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu islohotlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Korxonalarining moliyaviy hisobotlari shaffofligi va ishonchliligini oshirish;
- Xalqaro standartlarga muvofiq moliyaviy rejalashtirish tizimlarini joriy etish;
- Moliyaviy rejalashtirish bo'yicha mutaxassislar malakasini oshirish;
- Zamonaviy axborot texnologiyalarini moliyaviy rejalashtirish jarayoniga tatbiq etish.

Moliyaviy rejalashtirish samaradorligining empirik tahlili

Moliyaviy rejalarining boshqaruvdagi roli

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, moliyaviy rejalashtirish tizimini joriy etish korxonalarining moliyaviy ko'rsatkichlarini sezilarli darajada yaxshilashga olib kelgan. Bu esa moliyaviy rejalarining korxonada boshqaruvidagi rolining naqadar muhim ekanligini ko'rsatadi.

XULOSA

Moliyaviy rejalashtirish korxonada boshqaruv tizimining muhim elementi hisoblanadi. U korxonaning moliyaviy resurslarini samarali shakllantirish va taqsimlash, moliyaviy

barqarorlikni ta'minlash, xatarlarni boshqarish va investitsion faoliyatni muvofiqlashtirish imkonini beradi. Moliyaviy rejalarning turli xillari (strategik, taktik, operativ) korxonalar faoliyatining turli yo'nalishlarini qamrab olish va kompleks boshqaruv qarorlarini qabul qilish imkonini beradi. Moliyaviy rejalashtirish samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari, ilg'or rejalashtirish usullari va mutaxassis xodimlarning salohiyatidan to'liq foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimov N.G., Xo'jaev A.S. "Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish". Darslik. – T.: "Iqtisod-Moliya", 2020.
2. Qo'ziev I.N. "Korxonalarining moliyaviy holati tahlili". O'quv qo'llanma. – T.: "Fan va texnologiya", 2021.
3. Turayeva, G. (2023). The significance of sustainability of grain production in the consumer basket. In E3S Web of Conferences (Vol. 420, p. 01019). EDP Sciences.
4. Gulizahro, T. (2023). The importance of developing the exchange mechanism and online trade in the E-commerce system (in the example of grain trade). Raqamli iqtisodiyot (Цифровая экономика), (2), 14-20.
5. Turayeva, G., Tilovbekova, A., Tursunkulova, D., & Abdujabborova, S. (2025). Ishlab chiqarishda zararsizlikni tahlil qilish. *Наука и инновация*, 3(14), 56-58.
6. Gulizahro, T. R., Maqsad, B., Elmurod, S., Firdavs, S., & Aziza, T. (2025). Boshqaruv hisobida hisob siyosati tashkil etish. *Fan va Tadqiqot Samaralari*, 2(3), 99-101.
7. Ходжиева, Г. Н. (2023). Организация учебного процесса в системе довузовской подготовки по иностранному языку в дистанционной форме. *Экономика и социум*, (4-1 (107)), 990-993.
8. Norovna, X. G., & Sarvinoz, S. (2025). Italyan tilida artikllarning qo'llanish usullari. *Yangi O'zbekiston, yangi tadqiqotlar jurnali*, 2(5), 329-331.
9. Шукурова, У. А., Камилова, С. Р., & Азизова, Ш. Ш. (2020). Клинические формы афты Сеттона слизистой оболочки полости рта. In *Актуальные проблемы стоматологии детского возраста и ортодонтии* (pp. 198-204).
10. Шукурова, У. А., & Бекжанова, О. Е. (2016). Показатели цитокинового профиля у больных красным плоским лишаем слизистой полости рта. *Знание*, (10-1), 67-70.
11. Шукурова, У. А., & Алимова, С. Х. (2019). Стоматологический статус пациентов с красным плоским лишаем слизистой оболочки полости рта. In *Актуальные проблемы стоматологии детского возраста и ортодонтии* (pp. 204-208).